

שמעון מסתפק אם מאמר קונה, שלפיו ביארנו את כל המהלך עד עתה:

והוינן בה: זה שאמר רבי שמעון שאם חלין לבעלת מאמר, אשת הראשון, לא נפטר בה בכך הצרה, אשת השני — מאי טעמא?

משום דהוא צרה [אשת השני] ודאי זקוקה לחליצה, ואילו בעלת מאמר היא ספק זקוקה לחליצה.

וספק אם היא אשתו של שני, עד שתוכל חליצתה לפטור את השניה מדין בית אחד.

כי רק אם מאמר קונה היא מותרת לשני, כדין ייבם ואחר כך נולד לרבי שמעון, ואז תפטור חליצתה את השניה, שהיא יחד עמה באותו הבית.

אך אם מאמר אינו קונה היא אסורה עליו בערוה של אשת אחיו שלא היה עמו בעולמו, ואינה נחשבת בבית אחד עם השניה.

ואין ספק מוציא מידי ודאי!

דהיינו, אין חליצת בעלת המאמר, שהיא חליצה "מסופקת", יכולה להתיר את אשת השני, שהיא ודאי זקוקה לחליצה.

יתיב רב מנשה בר זביד קמיה דרב הונא, ויתיב וקאמר: מאי טעמא דרבי שמעון?

ותמהה הגמרא: וכי יש לדון מאי טעמא דרבי שמעון?

והרי זה כדאמר טעמא: הואיל ובא ומצאה האח שנולד בהיתר, ולא עמדה עליו שעה אחת באיסור אשת אח הראשון!

אלא כך הוא דן: מאי טעמא דרבנן החולקים על רבי שמעון?

וביאר: כי אמר קרא "ולקחה לו לאשה, ויבמה".

מלמד הכתוב שגם אחר שלקחה לו היבם לאשה — עדיין יבומים הראשונים עליה.

והיינו, שעדיין שם אחיו הראשון קיים עליה, והיא אסורה על האח הנולד, משום שלא היה עמו בעולמו.

ומקשינן: אלא הא דתנן: יבמה שכנסה — הרי היא כאשתו לכל דבר!

ואמר רבי יוסי בר חנינא: מלמד שמוגרשה כ-א

היבם בנט, ומחזירה לאחר גירושה, ואין היא אסורה עליו עוד באיסור אשת אח, על אף שהאישות החדשה שהוא עושה לאחר הגירושי אין בה משום מצות יבום.

לדבריך, התם נמי לימא "ויבמה" — עדיין יבומין הראשונים עליה, גם לאחר שיבמה היבם להיות לו לאשה, ותיבטי חליצה בנוסף לגט כדי שתהא מותרת להנשא לכל אדם!

וכמו כן, אם בא הוא עצמו להחזירה אליו לאחר שגירשה, הוא אינו יכול, כיון שעדיין שם אשת אח עליה, ולא הותר לו אשת אח אלא לצורך אישות של יבום, ולא לצורך אישות שאין בה קיום מצות "ולקחה לו לאשה".

ומשנינן: שאני התם, שונה הדין שם, לענין היתרה של אשה לאחר שהתייבמה, לצאת מהיבם בגט בלבד שלא תצטרך לחלוץ, או לחזור ולהנשא ליבם שלה מחדש.

לגביו כאשתו של השני ולא של הראשון, ואם ימות השני יהיה מותר לו ליבמה.

ואילו מ"ויבמה" נלמד שעדיין ייבומים הראשונים עליה אם בא לגרשה, ותצטרך גם חליצה, ותהיה אסורה לשוב אליו אחר גרושיה!?

ומשנינן: **מסתברא** לומר כמו שאמרנו, כי:

שדי, הטל ה**יתירא** של "ולקחה לו לאשה", **אהיתירא**, על היבם שהותרה לו בתחילה.

ושדי, והטל **איסורא** של "ויבמה", **אאיסורא**, על אחיו שלא היה בעולמו, שמצד נפילתה מאחיו שלא היה בעולמו הוא אסור בה.

ומבררת הגמרא את שיטתו של רבי שמעון, כיצד זה פוקע איסור אשת אחיו שלא היה בעולמו על ידי ייבמו של האח השני לפני לידתו של השלישי, בעוד ששאר איסורים אינם פוקעים באופן שכזה.

ולרבי שמעון, **דאמר** "ייבם ובסוף נולד" מותרת, **הואיל**:

א. **ובא** האח השלישי, שלא היה בעולמו של הראשון, ו"**מצאה בהיתר**", כשהיא מיובמת לאחיו שהיה בעולמו, ומותרת לו.

וההיתר של השני עובר עתה לשלישי, כאשר הוא בא לייבמה מנפילתה מהשני, היות ובאמצעות הייבום עוברת אישות המת של השני אל השלישי על כל היתריה.

ב. **ולא עמדה עליו שעה אחת באיסור** מחמת נפילה של האח שלא היה בעולמו.

משום **דאמר קרא** [דברים כה] "**ולקחה לו לאשה**", מלמד הכתוב: **כיון שלקחה** — **נעשית כאשתו לכל דבר**.

וכיון שהיא נעשית כאשתו לכל דבר, היא יוצאת בגט בלבד, ככל אשה, ומותרת לחזור לו לאחר גירושיה, ככל אשה.

אבל עדיין יש לה שם "אשת אח" של אחיו שלא היה בעולמו, לגבי האח השלישי שנולד אחר מיתת האח הראשון.

ופרכינן: **אי הכי**, שנעשית כאשתו של היבם לכל דבר, ופקע מעליה איסור אשת אח של הראשון —

הכא נמי, גם כאן, לגבי אחיו שלא היה בעולמו נאמר אותו דבר, שהיות ופקע ממנה [אצל האח המייבם] איסור אשת אח, והרי היא כאשתו לכל דבר, גם שלא לצורך קיום מצות יבום, הרי שוב איננה אסורה משום אשת אח של הראשון, ולכן פקע איסורה גם לגבי האח שלא היה בעולמו!

ומשנינן: **הא כתב רהמנא** "ויבמה", שעדיין יבומין הראשונים עליה, ונשאר עליה שם אשת אח של הראשון.

והוינן בה: כיון שיש לנו דרש אחד לאסור, ודרש אחר להתיר — **מה ראית** לדרוש את "ולקחה לו לאשה" כדי להתיר ליבם לגרשה בגט ולהחזירה, ומצד שני לדרוש את "ויבמה" כדי לאוסרה לאחיו שלא היה בעולמו.

ומדוע לא נאמר להיפך, שתהיה מותרת לאחיו שלא היה בעולמו, היות ובשעה שנולד הוא מצאה כאשת אח של השני, ואני קורא בה "ולקחה לו לאשה", שהרי היא

כי אילו היתה נופלת לפניו [אם לא היתה מיובמת בשעת לידתו] והיתה נאסרת עליו אז מצד "אשת אחיו שלא היה בעולמו", שוב לא היה מועיל לו הייבום של השני כדי להתירה מאיסור זה. כיון שכל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה "יבמה יבוא עליה", הרי זו נאסרת עליו עולמית, כאשת אח שיש לה בנים, והייבום מכח השני אינו יכול להפקיע את האיסור של אשת אח שיש לה בנים.

הרי אם נבאר לפי רבי שמעון שמצות ייבום מעבירה ליבם את אישות המת יחד עם כל ההיתרים שלו —

אלא מעתה, אחותו מאמו, שלפני לידתו נשאה אחיו מאביו, ורק אחר כך נולד האח הזה, והיה עמו בעולמו, ומת האח שהיה נשוי לאחותו מאמו, גם היא תתייבם לו, על אף היותה עליו באיסור ערות אחותו מאמו, הואיל ובא ומצאה בחיתר לאחיו המת.

כי נאמר, שכל ההיתרים שהיו לאחיו, יעברו אליו עתה, באמצעות הייבום, היות ומשמעות הייבום היא: העברת אישות המת אל המייבם, על כל היתריה!

ודוחה הגמרא: כיצד ניתן לומר זאת?

והרי איסור אחותו — להיבן אזל הלך?!

ועונה הגמרא בתמיהה: **הכא נמי, ביבם האח השני ולבסוף נולד האח השלישי, מדוע שלא נתמה את אותו התמיהה: איסור "אשת אחיו שלא היה בעולם", שיש על האח השלישי — להיבן אזל?!**

ומחלקת הגמרא ביניהם:

האי, איסור אמו, הוא איסורא דלית ליה היתירא, שלא הותר איסור זה לאף אחד.

שהרי לא הותר איסור אחותו מאמו לאחיו שמת, שהרי היא אינה אחותו.

ולכן אי אפשר להתיר את איסור אחותו ליבם מכח אישות המת המועברת אליו, כי כאמור, לאח שמת לא היה כל "היתר" לאיסור אחות אמו.

אבל **האי, איסור אשת אחיו שלא היה בעולמו, הוא איסורא דאית ליה היתירא.**

שהרי לאחיו השני, שהיה בעולמו, הותר איסור אשת אח של הראשון, ומה שלא הותר לשלישי הוא רק בגלל שלא היה בעולמו.

אבל כיון שבשעה שנולד השלישי הוא מצאה מיובמת לשני, וכבר עתה היא מיועדת לו ליבום לאחר מיתת האח השני, וביבום הוא מקבל את אישות המת, הרי היתר אשת אח של הראשון שהיה לשני, עובר לשלישי, היות והשלישי — מכח השני הוא בא! [לשון רש"י].⁽¹⁾

מתניתין:

עד עתה שנינו במשנה את דין העריות שאסורות באיסור כרת ופוטרות את צרותיהן מן החליצה ומן היבום,

1. רש"י מבאר, בד"ה איסור אחותו שהיתרו של השלישי הוא משום שהוא בא מכוחו של השני,

אך אם אירע שאחת משתי האחיות שנפלו לפניו היתה אסורה עליו באיסור ערוה, הרי אין הערוה נחשבת "זקוקתו", ואין אחותה המותרת לו נחשבת "אחות זקוקתו", ולכן:

אחותה של ערוה, שהיא, כאשר היא "יבמתה", שנופלת ליבום יחד עמה,

חולצת או מתייבמת.

לפי שכאמור, אין זיקה בין האחיות שהיא ערוה אל היבם, ונמצא שהאחות המותרת אינה נחשבת ל"אחות זקוקתו".

ועתה מבארת המשנה מהו איסור מצוה, ומהו איסור קדושה:

"איסור מצוה" — "שניות לעריות", שאיסורן הוא מדברי סופרים, ויבואר גדרן בגמרא.⁽²⁾

"איסור קדושה" — אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתניתה לישראל, ובת ישראל לנתין וממזר.

וכגון שנשאן אחיו באיסור, וקידושין תופסים בנשים האסורות על המקדש, כשאינן אסורות עליו באיסורי ערוה שיש בהן כרת.

ונשים אלו אינן מתייבמות, כיון שהן

ועתה מבארת המשנה את דין היבמה שאסורה ליבם באיסורי לאו או עשה גרידא, או שאסורה עליו באיסור דרבנן:

כלל אמרו ביבמה:

א. כל יבמה שאיסורה על יבמה הוא "איסור ערוה", שיש בה כרת —

צרתה של הערוה לא חולצת, ולא מתייבמת.

וכל שכן שהערוה עצמה פטורה מהחליצה ומן היבום.

ב. היתה היבמה אסורה ליבם ב"איסור מצוה", שהוא איסור מדרבנן של "שניות לעריות", שאסרו חכמים גם את קרובותיהן של העריות, וכמו שתבאר המשנה בסמוך.

וכן אם היתה אסורה ב"איסור קדושה", שהוא איסור כהונה, כגון גרושה לכהן, כפי שתבאר המשנה בסמוך —

הרי היא עצמה חולצת, ולא מתייבמת.

ג. כמו כן, אסרו חכמים, את קרובותיה של היבמה הנופלת לפניו, ו"זקוקה" לו ליבום.

ולכן, אם נפלו לפני היבם שתי אחיות, משני אחיו, אסור לו לייבם אף אחת מהן, היות וכל אחת מהן אסורה עליו באיסור "אחות זקוקתו".

פוקע האיסור גם כלפי אותו שלא היה בעולמו.

2. האם גזרו חכמים על שניות שיהיה להן דין "ערוה" מדרבנן, או שרק אסרו אותם חכמים כסייג, ואינן אלא בגדר איסור, כמו חייבי לאוין, מן התורה, שאינן בגדר "ערוה".

אך הדרכי משה באבן העזר ט"ו דייק מהטור

ולגבי השני פקע איסורו של הראשון בשעת מיתת הראשון, ולכן יכול השלישי לייבמה, מכח השני.

אך תוס' מבארים כי כמו שפקע איסור אשת אח כלפי האח השני המייבם, הוא פקע גם כלפי השלישי. והיינו, שלצורך הייבום הפקיעה התורה איסור אשת אח ממנה, ולכן בשעה שמייבם

הא, אם לא היה איסורה איסור ערוה —
צרתה לא אסירא.

ואם כן, המילה "כל" נכל שאיסורה איסור
ערוה] — למעוטי מאי, איזה צרה היא באה
למעט?

והרי גם מבלעדי המילה "כל" יודעים אנו כי
כל יבמה שאין איסורה איסור ערוה, צרתה
אינה אסורה!

אמר רפרם: למעוטי צרת אילוניית, שאינה
נחשבת צרת ערוה, והרי היא מתייבמת,
למרות שהאילוניית עצמה היא ערות אשת
אח שאין לה היתר יבום, ונמצא שצרתה היא
צרת ערוה שאין לה היתר ליבום.

והטעם שאין צרתה נפטרת מכח היותה צרה
של ערות אשת אח, הוא משום שאין ערות
אשת אח של האילוניית מונעת את היבום.
אלא היותה אילוניית, שאינה יולדת, היא
שמונעת את היבום שלה.

ולכן אין היותה של האילוניית ערות אשת
אח פוטרת את צרתה מהיבום.

ודלא כרב אפי, הסובר שאילוניית אכן
פוטרת צרתה מהיבום ומהחליצה.

ועתה מבאר הגמרא, את מה ששנינו
במשנתנו: **אחותה שהיא יבמתה חולצת או**
מתייבמת.

אסורות ליבם, אך הן טעונות חליצה, לפי
שאינן דומות לאחות אשה, שממנה נלמד
פסוק ערוה מיבום ומחליצה.

גמרא:

לשון "כלל אמרו ביבמה", משמעותו שיש
דברים נוספים על מה שמפרטת המשנה,
שאותם לא פירטה המשנה, אלא משייכת
אותם ל"כלל" הזה.

והוינן בה: "כלל", שאמרה משנתנו —
לאתויי מאי, מה הוא בא להוסיף?

אמר רפרם בר פפא: לאתויי צרת אילוניית.
לומר שגם אילוניית, שאינה ראויה להוליד,
ולכן היא פטורה מהיבום — פוטרת צרתה
מהחליצה ומהיבום.

ובדרב אפי, הסובר שצרת אילוניית פטורה
מן החליצה והיבום.

ואיכא דאמרי, שכך הוינן בה:

זה ששנינו במשנתנו כלל: כל שהיא איסור
ערוה [צרתה, וכל שכן היא] לא חולצת ולא
מתייבמת.

הרי יש לנו לדייק מהכלל הזה, ש"כל
שאיסורה איסור ערוה" — **הוא דאסירא**
צרתה.

והקשה הדרכי משה, איך יתכן שיהיו איסורי
שניות מדרבנן חמורים מאיסורי לאו מן התורה,
שאם יקדש אדם חייבי לאוין, ויבוא אחר
ויקדשנה, לא תצטרך גט מהשני, בכלל.
ומבאר הגר"ש בספר חידושי רבי שמואל,
[ח"ב ג] שיש חילוק מהותי לפי הטור בין איסורי

שאם יקדש אדם אשה שאסורה לו באיסור
שניות, ובא אדם אחר וקדשה גם הוא, הרי
למרות שקידושי הראשון תפסו בה מן התורה,
כיון שאסרו חכמים את קידושו כאיסור ערוה,
הרי מדרבנן נחשב הדבר כאילו לא תפסו
קידושו, ולכן היא צריכה, מדרבנן, גט מהשני!

אחותה שהיא יבמתה — דמאן? באיזה אחות המדובר?

אילימא אחות דאיסור מצוה [אחות לאיסור "שניות" מדרבנן].

לא יתכן שתהיה מותרת להתייבם.

כיון דמדאורייתא רמיא קמיה, (3) כיון שמן התורה אחותה, שהיא איסור מצוה, נופלת ליבום, הרי האחות שאין בה איסור מצוה, נחשבת לאחות זקוקתו, ואם יבוא עליה — פגע באחות זקוקתו!

אלא, בהכרח, שמדברת המשנה באחותה דאיסור ערוה.

כיון שאחותה היא ערוה ליבום, אין היא זקוקה לו, ולכן אינה נחשבת אחות זקוקה, והיא חולצת או מתייבמת.

שנינו במשנה: איסור מצוה — "שניות".

והוינן בה: אמאי קרי ליה התנא ל"שניות" — "איסור מצוה"?

אמר אביי: על שם "מצוה לשמוע דברי חכמים".

שנינו במשנה: איסור קדושה: אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט.

והוינן בה: ואמאי קרי להו לאיסורי אישות לכהונה "איסור קדושה"?

ומשנינן: דכתיב בכהנים [ויקרא כא] "קדושים יהיו לאלהיהם", לפני הפסוק האוסר עליהם לקחת גרושה וחללה.

תניא, רבי יהודה מחליף את ההגדרות ששנינו במשנתנו לאיסור מצוה ולאיסור קדושה.

איסור מצוה — אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט.

ומבאר הגמרא: ואמאי קרי ליה איסור מצוה?

דכתיב בסוף ספר ויקרא, הנקרא "תורת כהנים" [כז לד] "אלה המצוות".

וממשיכה הבריייתא את ההחלפה של רבי יהודה:

"איסור קדושה" — שניות מדברי סופרים.

ומבאר הגמרא: ואמאי קרי ליה "איסור קדושה"?

אמר אביי: כל המקיים דברי חכמים נקרא "קדוש".

לאוין מן התורה, שלא נאסרו בגדרי ערוה [ולכן, אם יקדש אותה ויבוא אחר ויקדשנה אינה צריכה גט מהשני] ובין איסורי שניות, שאסרום חכמים בגדר "ערוה", כי "ערוה" שוללת את הקידושין, מדרבנן, ואינה בגדר איסור.

3. האם נאסרה גם אחות חיבי לאוין ועשין, שעולים רק לחליצה ולא ליבום מדין "אחות

זקוקתו", או שמא לא נאסרה אלא אחותה של יבמה העולה ליבום, אך זאת שאינה אלא לחליצה, יתכן ולא נאסרו קרובתיה לפי שאין זיקתה זיקת יבום אלא זיקת חליצה.

ומלשון הגמרא, משמע, שרק משום שאיסור מצוה "רמיא קמיה" לייבום, נאסרה אחותה. [עיין שיעורי רבי שמואל].

והאור שמח פ"ז מיבום וחליצה כתב שמסתם

אמר ליה רבא: וכי כל שאינו מקיים דברי חכמים, רק "קדוש" הוא דלא מקרי, ואילו "רשע" נמי — לא מיקרי?!?

אלא, אמר רבא: "איסור קדושה" הוא מלשון "קדש עצמך במותר לך".

שנינו במשנה: איסור קדושה: אלמנה לכהן גדול, חולצת ולא מתייבמת.

והוינן בה: קפסיק התנא בדבר פסוק ומוחלט, ותני "אלמנה לכהן גדול" — לא שנא אלמנה מן הנשואין, ולא שנא אלמנה מן האירוסין, אינה מתייבמת, אלא חולצת.

בשלמא אלמנה מן הנשואין שפיר אינה מתייבמת לכהן גדול, היות ואסורה עליו גם באיסור עשה "והוא אשה בכבתוליה יקח", וגם בלא תעשה "אלמנה לא יקח".

ואין מצות עשה של יבום ודחה איסורי לא תעשה ועשה של כהן גדול באלמנה.

אלא אלמנה מן האירוסין, שאיסורה לכהן גדול, איסור "לא תעשה" גרידא הוא, שהרי אין בה איסור עשה של בעולה, לפי שהיא בתולה.

אם כן, יבא עשה של ייבום, וידחה את לא תעשה של אלמנה מהאירוסין לכהן גדול, ויהיה מותר לו לייבמה!?

אמר רב גידל אמר רב, אלמנה מן האירוסין לכהן גדול, התמעטה מלימוד מיוחד, שאינה מתייבמת אלא חולצת:

אמר קרא בפרשת יבום: [דברים כה ז]

"והיה אם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו — ועלתה יבמתו השערה... וחלצה נעלו".

פעמיים נכתבה בפסוק הזה המילה "יבמתו", והפעם השניה — מיותרת היא!

שאיין תלמוד, אין צורך לומר, לכתוב פעם נוספת, "יבמתו".

שהרי מתחיל הפסוק ואומר: "ואם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו", והיה יכול להמשיך ולומר "ועלתה השערה", ולא היה צריך לומר "ועלתה יבמתו השערה".

שהרי דבר ברור הוא ש"יבמתו" האמורה בתחילה, שלא חפץ היבם לקחת אותה, היא זאת שעולה השערה לחלוץ.

ואם כן, מנה תלמוד לומר "יבמתו"? מה בא יתור המילה הזאת ללמד?

לרבות יבמה שלא היתה נכללת עד עתה בפסוק, ולומר, שגם היא חולצת, על אף שאינה מתייבמת:

יש לך יבמה אחרת, שעולה השערה לחליצה, ואינה עולה לייבום.

ואיזו היא?

זו היא היבמה שאסורה ליבם מחמת שהיא "חייבי לאוין".

והים של שלמה כתב שלשון הגמרא "מדאורייתא רמיא קמיה", הוא לרווחא דמילתא [פרק ב סימן ג].

לשון המשניות משמע שיש איסור אחות זקוקה גם בחייבי לאוין ועשה, על אף שזיקתם אינה ליבום אלא רק לחליצה.

ומלמד ייתור הכתוב של המילה "יבמתו", שגם יבמה שהיא מחייבי לאוין, ואינה עולה ליבום, בכל זאת היא צריכה לחלוץ.

ומוכת, שבלעדי הייתור הזה, לא רק שלא היה כח בידי מצות הייבום לדחות את הלאו של איסור כהונה, ולא היתה מתייבמת, אלא היא לא היתה צריכה אפילו חליצה!

וכך הוא הלימוד מהכתוב [לפי רש"י! ועיין תוס']:

אלו היה הכתוב אומר רק "ואם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו — ועלתה השערה, וחלצה", היתה משמעות הכתוב הזה, שיבמה האסורה בלאו, אינה צריכה אפילו חליצה!

לפי שכך היתה משמעותו:

רק מי שקוראים בה "ואם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו", שאפשר לו "לקחת" את יבמתו אם רצונו בכך, והוא יכול שלא לחפוץ בכך, רק בה אני קורא את המשכו של הכתוב — "ועלתה השערה, וחלצה".

אבל כל יבמה שאין אני קורא בה את תחילת הכתוב "ואם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו", ובכלל זאת יבמה האסורה באיסור לאו, שאינו יכול "לקחת" אותה מחמת איסור הלאו [לולי דחיית העשה ללאו!] — אין אני קורא בהן גם את המשך הכתוב, "ועלתה השערה, וחלצה".

ולפיכך, הוסיף הכתוב את המילה "יבמתו", וכתב "והיה אם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו, ועלתה יבמתו השערה... וחלצה", ללמדך, כי גם יבמה שאין אני קורא בה את תחילת הפסוק "ואם לא יחפוץ לקחת",

שהרי גם אם חפץ בה אינו יכול לקחתה, בכל זאת היא נקראת "יבמתו", וגם היא זקוקה לעלות השערה, לחליצה.

ומוכח מכאן, שאין עשה של יבום דוחה לא תעשה בחייבי לאוין, ורק מכת הייתור של "יבמתו" היא עולה לחליצה.

וטעם הדבר, לפי שגם בחייבי לאוין אין אני קורא בהן "ואם לא יחפוץ האיש לקחת".

כי אם היה עשה דוחה לא תעשה, והיינו קוראים בה "לקחת", והיתה אף מתייבמת, הרי לא היה כל צורך בייתור המילה "יבמתו" ללמד שהיא צריכה חליצה, שהרי אם עשה דוחה כאן לא תעשה, היא אף מתייבמת!

ומקשינן: לדבריך, שבא יתור המילה "יבמתו" לחדש שאפילו אם אין אני קורא ביבמה את תחילת הפסוק "ואם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו" [שאין הדבר תלוי בחפצו, אלא אסור לו לקחתה], בכל זאת היא עולה לחליצה, מהריבוי של "ועלתה יבמתו השערה, וחלצה" —

תיקשי: **ואימא**, נאמר שייתור המילה "יבמתו", בא לרבות אפילו **חייבי כריתות**, שיצטרכו חליצה, על אף שאין אני קורא בהן את תחילת הפסוק "ואם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו"!

והיתור "יבמתו" בא לומר חידוש, שכל יבמה, אפילו אם היא ערוה מחייבי כריתות, שאינה יכולה להתייבם, ואין אני קורא בה "לקחת", בכל זאת חייבת היא לעלות השערה לחלוץ.

ומשנינן: אי אפשר לומר שחידש הכתוב

בייתור של "יבמתו", שאפילו חייבי כריתות צריכות חליצה.

כי מנגד, יש לנו דיוק מלשון הכתוב, שיבמה אשר איננה מתייבמת, פטורה היא אף מהחליצה:

אמר קרא [דברים כה] **"ואם לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו, ועלתה יבמתו השערה... וחלצה נעלו"**.

וכך יש לנו לדייק ממשמעות הכתוב:

אם לא יחפוץ לייבם — אז יחלוץ.

הא אם חפץ לייבם — מייבם!

ומכאן למדנו כלל:

כל [רק] יבמה **עולה לייבום** [שאני קורא בה "ואם לא יחפוץ האיש לקחת", הא חפץ לייבם, מייבם] — **עולה לחליצה**.

ורק בה אני קורא את המשך הפסוק "ועלתה יבמתו השערה, וחלצה נעלו".

ואולם, **כל יבמה שאין עולה לייבום** [שאיני קורא בא "אם לא יחפוץ, וחלצה נעלו", הא אם חפץ לייבם מייבם] — **אינו** [אינה] **עולה לחליצה**.

ולכן, אי אפשר לומר שהייתור של "יבמתו" בא לרבות אפילו ערוה של חייבי כריתות לחליצה.

ומקשינו: **אי הכי**, שיש לנו ללמוד משמעות מהפסוק כלל, שכל מי שאינה עולה לייבום אינה עולה לחליצה — יבמות שהן **חייבי לאוין**, נמי יפטרו מחליצה, לפי הכלל הזה. שהרי הן אינן עולות ליבום!?

ומשנינו: **הא**, הרי מנגד **רבי רחמנא** [יש לנו את הריבוי שלן] **"יבמתו"**, האומר שיש יבמה שאינה עולה ליבום, ובכל זאת היא חייבת חליצה!

וכיון שיש לנו שני לימודים מנוגדים, יש לנו לומר, שהכלל "כל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה", בא למעט חייבי כריתות מן החליצה.

ואילו הריבוי של "יבמתו", מלמד שחייבי לאוין חייבים בחליצה!

ופרכינו: **ומה ראית?**

והיינו, מנין לך לחלק בין חייבי לאוין לחייבי כריתות!?

והרי בשתיהן אין אני קורא "לקחת" לכתחילה.

ואם כן, מדוע מלמד הריבוי של "יבמתו" דוקא על חייבי לאוין, שהן חולצות על אף שלא קוראים בהן "לקחת", ולא על חייבי כריתות, שיתחייבו חליצה על אף שלא קוראים בהן "לקחת".

וזה שיש לנו לימוד נגדי, ש"כל מי שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה", עדיין לא מחייב ולא מסביר את החלוקה בין חייבי כריתות לחייבי לאוין.

ומשנינו: **מסתברא** שיש לחלק ביניהן. כ-ב

כי **חייבי לאוין**, בעלמא, שלא במקום יבום, **תפסי בהו קרושין**.

ונעמיד את משמעות הכתוב "אם לא יחפוץ האיש לקחת", באותן נשים שבעלמא, שלא